

CATÀLEG DEL PATRIMONI FESTIU DE CATALUNYA

Festa de Sant Sebastià de Monistrol de Montserrat

Memòria documentada sobre la història, característiques actuals, elements i implantació de
la festa

1. Història de la festa

La invocació a Sant Sebastià més reculada localitzada fins ara és el 17 de març de 1574 en la qual es fa referència a un ciri votiu i a la seva venda que ha de permetre sufragar el pintat d'una imatge del sant encarregada a Barcelona. A través del mateix llibre sabem que existien uns administradors del ciri de Sant Sebastià. No és fins el 27 de maig de 1606 que tornem a trobar una referència documentada de la veneració al sant quan l'abat de Montserrat, Antoni Jutge, ofereix al Consell de la vila una relíquia que el consell accepta. No sabem si la veneració a Sant Sebastià es va mantenir, ni en quin pla d'importància perquè durant les epidèmies de 1651 i 1654 no se l'invoca, si més no oficialment, ja que seran dos sants italians els que agafaran protagonisme: Sant Nicolau de Tolentí i Sant Felip Neri. El cert és però que alguna mena de devoció es deuria mantenir atès que coneixem l'existència d'unes ordinacions del 1663 que marcaven algun tipus de celebració entorn del sant. La referència consta en el que podria ser un segon volum del Llibre del Credencer començat a escriure el 1797 on s'assenen els noms dels administradors de la festa i les incidències de l'any entorn d'aquesta. Aquest llibre a través dels seus apunts anuals i a manca de localitzar el primer Llibre del Credencer, certifica que com a mínim des d'aquesta data i fins els nostres dies la festa s'ha celebrat de manera ininterrompuda.

L'any 1888 marcarà una fita important: fins aleshores el cost de la festa anava a càrrec dels administradors que es proveïen d'una mena d'impost "voluntari" que havien de satisfer les parelles de vidus que es tornaven a casar dins l'any corrent sota pena de "tres dies d'escallots i fum" o de subhasta de béns. La davallada d'aquestes segones núpcies obligà l'Ajuntament a promoure la constitució d'una associació que vetllés, amb recursos dels associats, pel manteniment de la celebració que es podria perdre per manca de recursos. Així el 6 de gener de 1889 es constitueix l'entitat que és la mateixa que, passada pel sedàs de nous estatuts, adaptada a la legislació vigent, registrada a la Generalitat i amb la corresponent adaptació als nostres dies, té cura de l'organització de la festa Major d'Hivern en honor a Sant Sebastià. Tot i estar regida per una junta electa entre els associats, encara avui la presidència honorífica de la reunió de socis que es fa per Sant Esteve i en la qual es trien els balladors que hauran de ballar el ball de Bo-bo, és ostentada per l'alcalde i pel rector de Sant Pere.

2. Característiques actuals, elements i implantació

Els actes relacionats amb la celebració del vot de poble a Sant Sebastià tenen tres dies importants al llarg de l'any:

1. El dia de Sant Esteve, 26 de desembre es fa l'assemblea ordinària anual dels associats. A la sala de plens de l'Ajuntament amb la presidència honorària del rector i de l'alcalde/alcaldesa i amb els membres de la junta es fa lectura de l'acta de la reunió anterior i es trien els tres socis balladors que l'any següent seran els titulars o administradors que acompliran el vot de poble i ballaran el ball del Bo-bo. Aquesta acta és llegida pel Credencer de Sant Sebastià, figura heretada de l'antic ofici municipal de secretari. El Credencer és escollit entre els associats que es presentin

voluntaris, i és un càrrec sense validesa legal però de consens i prestigi. Cal tenir present que els balladors escollits en sorteig el 26 de desembre del 2008, no han ballat fins el 20 de gener del 2010; així tenen tot un any sencer per preparar la festa i sobretot per a la confecció dels vestits que portaran.

2. El dia 19 de gener. A partir de les vuit del vespre, a l'església parroquial es fa l'ofici de Completes, un símil a les vespres de les comunitats religioses, en què es canten els goigs del Sant. A aquest acte hi han d'assistir els balladors i les seves respectives parelles, llevat del ballador solter/a (sempre hi ha d'haver un dels balladors que sigui solter i major d'edat) que és acompanyat per un dels progenitors. També hi assisteixen les autoritats locals.

3. Dia 20. És el dia de la festa que té un calendari molt concret i estricte: Es comença pels voltants de les 9 del matí quan s'inicia la cercavila amb orquestra i membres de la junta per anar a buscar a les respectives cases les parelles de balladors. Un cop reunides les tres parelles es va a buscar les autoritats a l'Ajuntament i el recull la senyera de Sant Sebastià a la rectoria parroquial.

Pels voltants de les onze del matí comença l'ofici solemne i concelebrat. Es venera la relíquia de Sant Sebastià documentada ja l'any 1606 i es tornen a cantar els goigs.

Un cop acabat l'ofici religiós i en cercavila pels carrers de Sant Pere i de Sant Joan, balladors, junta i autoritats fan cap a la plaça del Bo-bo on el Credencer convida els monistolencs als actes de la tarda. S'ofereix un vermut popular i hi ha ballada de sardanes.

Pels voltants de les cinc de la tarda es torna a fer la cercavila per recollir els balladors i les autoritats i es fa cap a l'església parroquial des d'on sortirà la processó amb la imatge del Sant i la bandera de l'associació de Sant Sebastià. La processó passa pels carrers del nucli antic de la vila i tots els participants porten ciris encesos.

Un cop acabada la processó, a l'interior del temple aquells que no han pogut fer-ho el matí podran venerar la relíquia; es canten per darrera vegada els goigs.

Mentre els socis i autoritats i les dues parelles casades fan cap al local l'Agrupació, seu social de l'entitat Art i Esplai, per fer el Refresc (un pastís fet expressament i una copa de cava), el ballador/a solter va a buscar la seva parella que fins aquell moment no ha tingut cap protagonisme a la festa. La seva entrada al Refresc, és tot un esdeveniment perquè es desfà la incògnita i si és dona, se sap finalment com anirà vestida (tot i que per tradició, el seu vestit sempre haurà de ser negre seguint el costum que les núvies es casaven d'aquest color).

A les vuit del vespre i en una plaça del Bo-bo plena a vessar, comença el ball que durarà aproximadament una hora. Entre la segona i tercera part, el Credencer de Sant Sebastià llegirà els noms dels socis que compliran amb el proper vot de poble i els sotmet a l'aprovació popular. Després de cada nom, el Credencer demana si és "bo" i el públic respon: "bo". D'aquest joc de pregunta i resposta n'ha nascut el nom del ball i de la plaça on es balla que en els seus orígens havia estat la plaça pública i de mercat que aprofitava els seus porxos.

Un cop acabat el ball, s'acaba la festa.

EL BALL DEL BO-BO

El Ball del Bo-bo és dansat per fills de la vila (no pas per dansaires especialitzats), concretament per 7 persones, tres de les quals tenen atribuït un càrrec representatiu en el ritual col·lectiu d'acompliment del Vot de Poble a Sant Sebastià; així, doncs, no són simples balladors, sinó que han estat durant un any, juntament amb els seus acompanyants, els capdavanters en la devoció al Sant Patró de la Vila. El Ball del Bo-bo té com a funció principal solemnitzar d'un mode ritual el traspàs dels càrrecs dels Administradors del sant Patró. El Ball del Bo-bo és dansat pels Administradors de Sant Sebastià (només pels sortints). A mitja dansa, des d'un bon lloc de la plaça i, dita la invocació ritual ("En nom de Déu i del gloriós Sant Sebastià màrtir. Amén"), el credencer anuncia els administradors nous i posa llur aprovació a referèndum del poble demanant per cadascun d'ells: "És bo?" I ja que "Bo" acostuma a respondre el poble, d'aquest fet prové, segons molts, el nom de la dansa. Un cop aprovats els Administradors, mitjançant aquest procediment la dansa continua a fi que la cerimònia quedi ben conclosa.

Les figures del Ball del Bo-bo de Monistrol han estat objecte de diverses atribucions simbòliques relacionades amb el mite fundacional del Vot de poble; cada figura, doncs, té un "significat" viu. La primera figura és dansada per les tres pabordesses (dues casades i una fadrina) i pel porrer de la vila. Es tracta d'un contrapàs, en el qual el porrer actua de capdancer. En aquesta figura, les tres dones s'agafen de les mans amb els braços alçats a l'alçada del colze, i el porrer se situa a la seva esquerra guaitant endavant; la noia fadrina es col·loca entre les dues dones casades. Un cop els músics inicien l'ancestral melodia del ball, el porrer mena les tres dones a ballar el contrapàs, que consisteix en tres volts a la plaça. Sembla ser que, la funció principal del porrer, en la ballada del Bo-bo, és la d'inaugurar-la, la de donar-li inici; i el personatge s'embolcalla d'un aire gairebé sacerdotal.

La segona figura es tracta d'un passeig galant en què les tres parelles donen tres volts a la plaça, caminant amb certa parsimònia. Cada parella s'agafa amb els braços encreuats. La tercera figura és la més curiosa, i la més representativa de tota la dansa. L'home es col·loca de cara a la dona, i aleshores ella avança de cara, i ell d'esquena. Van fent tres passes cap a un cantó, i tres cap a l'altre, sempre en sentit contrari l'un de l'altre, i quan són als extrems fan un gest molt característic amb els braços talment com s'hi sembressin quelcom als espectadors. Cada vegada que ve la cadència de la melodia giravolten sobre si mateixos. La quarta figura del Ball del Bo-bo és una sardana saltada, i estrena nous compassos de melodia. D'aquesta sardana paga la pena ressaltar-ne la melodia, que exceptuant-ne uns compassos que hi afegí l'Eusebi Ponsa el 1974, presenta un aire arcaic, i un dibuix absolutament personal.

La dansa ha quedat completament lligada a la Festivitat de Sant Sebastià i el poble ha conferit una simbologia específica a cadascuna de les figures al llarg dels segles de tradició. La primera figura, el contrapàs, s'ha anomenat popularment la "presentació de les dones"; el poble ha pensat que la figura vol reflectir que foren les dones les que tingueren la iniciativa de demanar la intercessió al sant. La segona figura, el passeig, pel fet que les parelles van amb els braços encreuats, s'ha considerat com a símbol de la "pregària" del poble al sant, per tal d'assolir la misericòrdia de Déu davant de l'epidèmia que l'assetjava. La tercera figura, com ja hem comentat anteriorment, s'ha concebut com a símbol del repartiment dels dons de salut concedits per Sant Sebastià. I finalment, la quarta figura, la sardana, representa la joia per l'alliberament de la pesta.

Informació extreta del fulletó "l'Associació de Sant Sebastià de Monistrol de Montserrat" . De l'article "Reflexions antropològiques sobre una dansa ancestral "El Balll del Bo-bo"!. I del llibre "les pestes, Sant Sebastià i la tradició del Bo-bo de Salvador Redó i Martí (Monografies monistrolenques, 2). Vídeos de youtube:

http://www.youtube.com/results?search_query=monistrol+sant+sebastià&search_type=&aq=o

Barcelona, 11 de febrer de 2010